

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักการะธรรม 6 ของประชาชน
เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ
Promotion of Citizenship Regarding the Principles of Dharma 6 of
the People, Wang Hin Subdistrict Municipality,
Wang Hin District, Sisaket Province

พระอานนท์ ธम्मครุโก, เวชสุวรรณ อาจวิชัย
Phra Ananda Dhammakrugo, Wedsuwan Ardwichai
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
Mahamakut Buddhist University, Roi Et Campus
E-mail: 5514121119yui@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักการะธรรม 6 ของประชาชน 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักการะธรรม 6 ของประชาชน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ และ 3) เสนอแนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักการะธรรม 6 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 347 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.67-1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .86

ผลการวิจัยพบว่า

- ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักการะธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาทางด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำได้แก่ ด้านสังคม รองลงมา ด้านเศรษฐกิจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการเมืองการปกครอง
- ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักการะธรรม 6 ของประชาชน จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุและอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- ข้อเสนอแนะและแนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักการะธรรม 6 ของประชาชน พบว่า ประชาชนสามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมให้เป็นปกติเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่ปัญหาหรือสิ่งที่ไม่พอใจ และประชาชนควรมีจิตสาธารณะทำให้ทุกคนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้ คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ซึ่งต้องขับเคลื่อน

ทั้งระบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กวัยเรียน เพราะงานอาสาและจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างหนึ่งที่จะต้องปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การส่งเสริมความเป็นพลเมือง, หลักการระธรรม 6, ประชาชน

Abstract

The purpose of this this were: 1) to study the level of citizenship promotion according to the principles of Dharma 6 of the people 2) to compare the opinions on the promotion of citizenship according to the principles of Dharma 6 of the people, classified by gender, age, educational level and occupation; and 3) to propose guidelines for promoting citizenship according to the principles of Dharma 6. The sample group consisted of 347 people aged 18 years and over who lived in the municipality's kiosk, Wang Hin Subdistrict, Wang Hin District, Sisaket Province. The instrument used for data collection was a 5-level estimation scale questionnaire. Content accuracy was 0.67-1.00 and confidence was .86.

The research result found that:

1. The overall level of the promotion of citizenship according to the principles of Dharma 6 of the people in Wang Hin Subdistrict Municipality, Wang Hin District, Sisaket Province is at the highest level. When considering each aspect in order from high to low averages were social, followed by economic. The aspect with the lowest average was politics and governance.

2. The results of comparison of the level of citizenship promotion according to the principles of Dharma 6 of the people of Wang Hin Sub-District Municipality, Wang Hin District, Sisaket Province classified by gender and economic aspects are significantly different at the .05 level. Other than that, there is no difference. When classified by age, there is no difference in politics and administration. The rest are statistically different at the .05 level. There is no difference in the classification by level of education. There is also no difference in the classification by level of education.

3. Based on the information obtained from open-ended questions, recommendations and guidelines for promoting citizenship according to the principles of Dharma 6 of the people can control their emotions and

behavior to be normal when faced with problems or things that are dissatisfying. And people should have public spirit so that everyone in society can live together. Taking into account the benefits of the public as a whole This must drive the entire system, especially school-age children. Because volunteer work and public spirit are desirable characteristics that must be continuously cultivated.

Keywords: Promotion of Citizenship, Principles of Dharma 6, The People

1. บทนำ

สังคมไทยทุกวันนี้มีสภาวะแวดล้อมที่สลับซับซ้อนและมีความเป็นพลวัตต่อเนื่องแบบลูกโซ่เชื่อมโยงจากมิติหนึ่งไปสู่อีกมิติหนึ่งได้ง่าย สถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นเรื่องหนึ่งส่งผลกระทบต่ออีกเรื่องหนึ่งหรือหลาย ๆ เรื่องจนเกิดเป็นปัญหาข้อขัดข้องตามมาจนเหมือนจะไม่มีที่สิ้นสุดและยากต่อการแก้ไขให้หมดสิ้นไป สมาชิกของสังคมมีความขัดแย้งทางความคิดแบ่งฝ่ายกันอย่างชัดเจนจนเหมือนไร้ซึ่งเสถียรภาพและส่งผลให้พัฒนาการของสังคมไทยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมามีความชะงักงันในทุกมิติ

อย่างไรก็ตาม ในระยะเปลี่ยนผ่านทางการเมืองที่รัฐบาลปัจจุบันมีเป้าประสงค์ในการขับเคลื่อนประเทศภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อสร้างสังคมไทยในอนาคตให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน น่าจะเป็นทางออกให้กับประเทศไทยได้ ประเด็นอยู่ที่ว่า จะทำอย่างไรให้ประเทศไทยมีคุณลักษณะสำคัญสองประการ คือ ความเป็นสังคมคุณภาพ และมีสมาชิกของสังคมที่มีคุณภาพด้วย เช่นเดียวกับประเทศชั้นนำในสังคมโลกที่ได้ชื่อว่ามี ความมั่นคงและเจริญก้าวหน้า ด้วยเหตุและปัจจัยดังกล่าวน่าจะถึงเวลาที่เราคควรต้องทบทวน การวางรากฐานใหม่ที่เหมาะสมให้กับสังคมไทยเพื่อการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายที่รัฐบาลวางไว้ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างพลเมืองรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพเหมาะสมให้กับสังคมไทย โดยให้มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนสังคมยุคใหม่จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นเมื่อต้องการ พลเมืองแบบไหนก็ต้องสร้างพลเมืองแบบนั้นตามแนวคิดที่ว่า เมื่อประชาชนเป็นพลเมืองที่มี คุณภาพแล้วย่อมส่งผลต่อการสร้างสรรค์สังคมที่มีคุณภาพและนำไปสู่การพัฒนาให้เกิด รากฐานของสังคมที่เข้มแข็งและเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริงได้ (รัชเกล้า กองแก้ว 2560: 111) ถ้าหากคนในสังคมปฏิบัติต่อกันโดยใช้หลักการวาระธรรม 6 คือ 1) การเคารพใน สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ได้แก่ การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อแสดงความ จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น ธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์ เพลงสรรเสริญพระ บารมี เคารพในหลักการปฏิบัติ ของศาสนาที่ตนนับถือและไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น 2) เคารพซึ่ง กันและกันทางกาย เช่น การแสดงความเคารพแก่บุคคลซึ่งอาวุโสกว่า การให้เกียรติผู้อื่น

3) เคารพทางวาจา เช่น การพูดจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ใช้คำพูดให้เหมาะสมกับฐานะของบุคคล พูดจาสุภาพ 4) เคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นทั้งทางกายและวาจา 5) เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่าง 6) เคารพในกฎระเบียบของสังคม เช่น วัฒนธรรมประเพณี กฎหมายของบ้านเมือง จะช่วยให้สังคมไทยมีความสงบสุขและอยู่ร่วมกันโดยสันติสุข

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักการระชาธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จึงมองเห็นว่าเป็นการ ส่งเสริม พัฒนา และป้องกันประชาชนในเขตเทศบาลตำบลของตน ให้มีความตระหนักรู้การแสดงความ เคารพที่ถูกต้อง รู้รักสามัคคีมีน้ำใจแก่สมาชิกด้วยกันในชุมชน สมาชิกในชุมชนเกิดความเข้มแข็ง สามารถ พึ่งพากันและกันได้ในยามยาก งานวิจัยชิ้นนี้อาจเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองให้สมบูรณ์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในสังคม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักการระชาธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักการระชาธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ
3. เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักการระชาธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่มีทะเบียนราษฎรในเขตเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวนประชากร 3,570 คน ข้อมูลจากเทศบาลตำบลวังหิน ณ วันที่ 20 ส.ค. 2564 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่มีทะเบียนราษฎรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 347 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607-610) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารที่เกี่ยวข้องโดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาและแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามแบบปลายปิด (Close-ended) เกี่ยวกับปัจจัยส่วนตัว

บุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ ตอนที่ 2 แบบสอบถามการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักการระบอบธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ มีลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (จานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552: 75) ตอนที่ 3 เป็นคำถามลักษณะปลายเปิด (Open-ended) เกี่ยวข้องกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักการระบอบธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.67-1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .86 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักการระบอบธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักการระบอบธรรม 6 ของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านสังคม ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมา ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.51$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการเมืองการปกครอง ($\bar{X} = 4.46$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1. ด้านสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ เคารพในหลักการปฏิบัติของศาสนาที่ตนนับถือและไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น รองลงมา พุดจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ใช้คำพูดให้เหมาะสมกับฐานะของบุคคล พุดจาสุภาพ ไม่ก้าวร้าว ไม่ส่อเสียด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สามารถควบคุมอารมณ์ และ พฤติกรรม ให้เป็นปกติเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่ปัญหาหรือสิ่งที่ไม่พอใจ

2. ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ประกอบอาชีพในทางสุจริต ไม่ผิดต่อหลักกฎหมายบ้านเมือง และประเพณีในสังคม รองลงมา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านภูมิปัญญา ฝีมือ ทักษะ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ระหว่างสมาชิกในชุมชน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สร้างงานและสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน

3. ด้านการเมืองการปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รองลงมา ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤตินิยมชอบทุกรูปแบบ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ติดตามข่าวสาร

4.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักภาวะธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ ด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ ด้านการเมืองการปกครอง ไม่แตกต่างกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

4.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักภาวะธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จากคำถามปลายเปิด มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 58 คน พบว่า ประชาชนของเทศบาลตำบลวังหินสามารถควบคุมอารมณ์ และ พฤติกรรม ให้เป็นปกติเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่ปัญหาหรือสิ่งที่ไม่พอใจ และประชาชนควรมีจิตสาธารณะทำให้ทุกคนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้ เป็นสังคมที่มีการให้และแบ่งปันซึ่งกันและกัน คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ซึ่งต้องขับเคลื่อนทั้งระบบโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กวัยเรียน เพราะงานอาสาและจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างหนึ่งที่จะต้องปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

5.1 ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักภาวะธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การส่งเสริมเป็นการขยายและถ่ายทอดความรู้ โดยความรู้ที่นำออกไปนั้นประชาชนสามารถรับรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้ การทำกิจกรรมของชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึกและความตระหนักรู้ การมีส่วนร่วม และความพร้อมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และส่งเสริมให้บุคคลปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย การส่งเสริมให้พลเมืองในแต่ละสังคมมีจิตสำนึกต่อส่วนรวมสูงขึ้นทั้งในระดับประเทศและระดับโลกนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้สังคมมีสันติสุขและสันติภาพจึงควรยึดแนวทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมรวมทั้งการการเป็นพลเมืองดีมี คุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชดา คำเสมานันท์ (2562: 16) งานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่า ระดับความเป็นพลเมือง และระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโดยรวม อยู่ในระดับมาก

1. ด้านสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนเคารพในหลักการปฏิบัติของศาสนาที่ตนนับถือและไม่ละเมิดศาสนาอื่น พุดจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ใช้คำพูดให้เหมาะสมกับฐานะของบุคคล พุดจาสุภาพ ไม่ก้าวร้าว ไม่ส่อเสียด มีจิตสาธารณะ เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความ

เอื้อเพื่อเผื่อแผ่แก่สมาชิกในชุมชน เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคม รู้จักเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างจากตน ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับของสังคม สามารถควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรม ให้เป็นปกติเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่ปัญหาหรือสิ่งที่ไม่พอใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญส่ง นาสวาง (2563: 419) งานวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชน ตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรม” พบว่า 1) กระบวนการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านทักษะทางสังคมอยู่ในระดับมาก

2. ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนประกอบอาชีพในทางสุจริต ไม่ผิดต่อหลักกฎหมายบ้านเมือง และประเพณีในสังคม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านภูมิปัญญา ฝีมือ ทักษะ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ระหว่างสมาชิกในชุมชน ไม่เอาเปรียบผู้บริโภคร และผู้ประกอบการ ดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนางานอาชีพให้ก้าวหน้า รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม รู้จักประหยัดและอดออมในครอบครัว สร้างงานและสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชดา คำเสมานันท์ (2562: 16) งานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่า ระดับความเป็นพลเมือง และระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ด้านการเมืองการปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้คนตีปกรองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของชุมชน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มีส่วนร่วมแสดงออกทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนกระบวนการพัฒนาของชุมชน ติดตามข่าวสารทางด้านการเมืองการปกครองอยู่เสมอ สอดรับกับงานวิจัยของ พระชวลิต ปญญาวิโร (แสงบุญเรือง) (2561: ง) งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพลเมืองเชิงพุทธบูรณาการของหมู่บ้านสามขา อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง” พบว่า 1) แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาพลเมืองตามบรรทัดฐานของสังคมไทย การพัฒนาคุณภาพคน เป็นกลไกสำคัญในการสร้างคนให้มีความเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม มีทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อสังคม มีความสุขดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ มีปัญญา

และ มีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ซึ่งความเป็นพลเมืองดีเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณสมบัติพื้นฐานสำคัญของบุคคลในฐานะที่ทุกคนล้วนเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยโดยมีคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองดีที่เหมาะสมกับสังคมศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยคุณลักษณะได้แก่ (1) มีการเคารพความแตกต่าง (2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตามวิถีทางประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (3) แก้ปัญหาแบบสันติวิธี (4) การมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ (5) เคารพกฎหมาย (6) มีความยุติธรรม (7) มีความรับผิดชอบ (8) มีจิตสาธารณะ (9) มีความซื่อสัตย์สุจริต (10) มีความสามารถในการสื่อสารรับรู้ข่าวสาร (11) มีความสามารถในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (12) มีสำนึกความเป็นไทยทั้งหมดนี้ล้วนเป็นคุณลักษณะของพลเมืองดี (Active Citizen) ที่มีความบริบูรณ์ทั้งด้านกายภาพและด้านจิตใจ

5.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักการวรรกรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุ และอาชีพ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนในเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีเพศ และระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการที่จะเป็นพลเมืองของเทศบาลที่มีหลักธรรมโดยเฉพะหลักการวรรกรรม 6 ที่นำมาบูรณาการใช้ในการประพฤติปฏิบัติตนของบุคคลที่อาศัยความอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นหลัก โดยถือเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาช่วยขัดเกลาพฤติกรรมไม่ให้เป็นคนมีนิสัยแข็งกระด้าง เห็นแก่ตัว ถือตัว อวดเก่ง แต่ให้เป็นคนที่มีคุณสมบัติเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความเคารพ รัก กตัญญู และมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิตโดยพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งในด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองการปกครอง สอดคล้องกับแนวคิดของ ปิ่น มุทุกันต์ (2535: 51) กล่าวว่า หลักการวรรกรรม หมายความว่า การที่เราจะเคารพสิ่งใดลงไปควรตระหนักให้มากเรียกว่า ตระหนักในความดี ความตระหนักในความดีนั้นจึงเป็นเนื้อหาของการวรรกรรม หรือ ความเคารพ และควรสร้างเป็นนิสัยติดตัว จะเห็นได้ว่า การที่เหล่าพุทธศาสนิกชนต่างยึดถือ และปฏิบัติตามหลักธรรมด้วยความเคารพ ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เข้าใจหลักการของพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริงและยังจะเป็นการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้ยาวนานต่อไปได้ นอกจากนี้แล้วไม่ว่าจะเป็นบุคคล หรือสิ่งของที่มีคุณประโยชน์ต่อสังคม พระพุทธองค์ก็ทรงให้ความเคารพ และให้ความสำคัญต่อสิ่งเหล่านั้นเช่นกัน การเคารพจึงเป็นหลักธรรมสำคัญที่บุคคลควรตระหนักในจิตใจให้มาก รวมทั้งเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น ๆ ว่ามีความสำคัญ และมีประโยชน์ และงานวิจัยของ พัชรี ศิลารัตน์, พระอุดมเกียรติวิสุทธาจาโร, จิตระลดา ศิลารัตน์, ปิยะสุดา เพชรอาเวช (2558: 146) งานวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของเยาวชนในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้การวรรกรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม” ผลการวิจัยพบว่า (1) การเรียนรู้ประชาธิปไตยของเยาวชนในสถานศึกษา

เป้าหมาย พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวรรณกรรม และด้านสามัคคีธรรม และปัญญาธรรม ซึ่งสองด้านแรกมีผลต่อ การส่งเสริมการเรียนรู้ ประชาธิปไตยของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะนำไปใช้

ผู้วิจัยได้เสนอแนะจากผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย ด้านสังคม เทศบาลควรสนับสนุนให้ประชาชนแสดง พฤติกรรมที่สามารถควบคุมอารมณ์ และ พฤติกรรม ให้เป็นปกติเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่เป็น ปัญหาหรือสิ่งที่ไม่พอใจ
2. จากผลการวิจัย ด้านเศรษฐกิจ เทศบาลควรส่งเสริมประชาชนสร้างงาน และสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน
3. จากผลการวิจัย ด้านการเมืองการปกครอง เทศบาลส่งเสริมให้ประชาชน มีความเชื่อมั่นในตนเองมีความภูมิใจในตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น รู้สิทธิ รู้หน้าที่ ของตัวเอง และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้มีความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย โดยการติดตามข่าวสารทางด้านการเมืองการปกครองอยู่เสมอ

6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาตัวแปรอิสระอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อความเป็น พลเมืองของประชาชนในปัจจุบัน เช่น สถานการณ์การเมืองในปัจจุบัน หรือการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารทางการเมือง
2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาความเป็นพลเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์หรือการประชุมกลุ่มย่อย จะ ทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษาการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักการระบอบธรรม 6 ของ ประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่ามีความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้ การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสังคม 2) ด้านเศรษฐกิจ 3) ด้าน การเมืองการปกครอง โดยการประยุกต์หลักการระบอบธรรม 6 ได้แก่ 1) เคารพในสถาบันชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ 2) เคารพซึ่งกันและกันทางกาย 3) เคารพทางวาจา 4) เคารพในสิทธิ ของผู้อื่น 5) เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น 6) เคารพในกฎระเบียบของสังคม เป็นการ ส่งเสริม พัฒนา และป้องกันประชาชนในเขตเทศบาลตำบลให้มีความตระหนักรู้การแสดงความเคารพที่ถูกต้อง รู้รักสามัคคีมีน้ำใจแก่สมาชิกด้วยกันในชุมชน สมาชิกในชุมชนเกิด

ความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพากันและกันได้ ในยามยาก จากงานวิจัยนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองให้สมบูรณ์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- พระชวลิต ปณญาวชิโร (แสงบุญเรือง). (2561). การพัฒนาพลเมืองเชิงพุทธบูรณาการของหมู่บ้านสามขา อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชรี ศิลารัตน์, พระอุดมเกียรติวิสุทธาจาโร, จิตรลดา ศิลารัตน์ และปิยะสุดา เพชรราเวช. (2558). การส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของเยาวชนในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้คารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม. **วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร**, 8(2), 146-157.
- บุญส่ง นาแสง. (2563). **การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรม**. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปิ่น มุกข์กันต์. (2535). **มงคลชีวิต ภาค 3**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัชเกล้า กองแก้ว. (2560). **ความเป็นพลเมืองไทย : แนวคิดพื้นฐานในการขับเคลื่อนสังคม**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิชาการครองกันประเทศ.
- รัชตา คำเสมานันท์. (2562). การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. **วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ**, 3 (2), 659-674.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30(3), 607–610.